

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 466/2013-61

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. D., vystupujúceho aj ako D. M., t. č. vo väzbe L., zastúpeného advokátom JUDr. P. G., N., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 5 T 118/2011 z 5. novembra 2012 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tos 127/2012 z 15. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. D., vystupujúceho aj ako D. M., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. januára 2013 doručená a následne 14. januára 2013 a tiež 3. mája 2013 doplnená sťažnosť M. D., vystupujúceho aj ako D. M., t. č. vo väzbe L. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného

porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 T 118/2011 z 5. novembra 2012 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 127/2012 z 15. novembra 2012.

Zo sťažnosti, z jej doplnení a príloh vyplýva, že sťažovateľ je v trestnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 118/2011 na základe obžaloby prokurátora Krajskej prokuratúry Nitra (ďalej len „prokurátor“) č. k. Kv 138/2010-232 z 12. októbra 2011 stíhaný pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa ustanovenia § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na ustanovenie § 138 písm. a) a i) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví spolupáchateľstvom podľa ustanovenia § 156 ods. 1 Trestného zákona a podľa ustanovenia § 20 Trestného zákona, pričom do väzby bol vzatý ešte 21. júna 2011 uznesením okresného súdu sp. zn. 21 Tp 303/2011 z 21. júna 2011.

Okresný súd žiadosť sťažovateľa o jeho prepustenie z väzby na slobodu zo 16. júla 2012 v zmysle ustanovenia § 79 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „Trestný poriadok“) uznesením sp. zn. 5 T 118/2011 z 5. novembra 2012 zamietol a zároveň rozhodol o neprijatí sťažovateľom ponúknutého prostriedku nahradenia jeho väzby, a to jeho písomného sľubu.

Sťažovateľ však proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 5 T 118/2011 z 5. novembra 2012 podal riadne a včas riadny opravný prostriedok – sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos 127/2012 z 15. novembra 2012 v zmysle ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

Sťažovateľ porušenie označených základných práv zaručených ústavou a dohovorom odôvodňuje okrem iného najmä takto:

«... posudzujúc rozhodovanie, najmä súdu prvého stupňa, o mojej žiadosti o prepustenie z väzby, nebolo takéto rozhodovanie v súlade s požiadavkami osobitného urýchlenia v rámci rozhodovania o väzbe. Toto nakoniec priznáva aj samotný krajský súd... Z citovaných záverov krajského súdu však je zrejmé, že tento ospravedlňuje, resp. konvaliduje tento nedostatok tým, že neurýchlenosť rozhodovania súdu prvého stupňa v tejto veci nebola svojvoľná, ale bola spôsobená procesnou aktivitou obžalovaných, teda aj mojou, keď na návrh obžalovaných súd konajúci v merite veci (na hlavných pojednávaní) vykonával dokazovanie v podobe pribratia znalca a práve tento procesný postup mal byť údajne dôvodom pre nemožnosť konštatovania prieťahov v rámci rozhodovania o väzbe, keď súd nemal k dispozícii trestný spis, ktorý bol zaslaný znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku. Mám za to, že takýto názor krajského súdu nie je správny a je v rozpore s vyššie ako aj nižšie uvedenou judikatúrou ústavného súdu...

... je pre mňa nepochopiteľné, z akého dôvodu má byť na môj úkor skutočnosť, že súd... pribral... znalca na podanie znaleckého posudku, aj keď... z podnetu obhajoby...

V žiadnom prípade nie je možné v snahe ospravedlniť zjavné prieťahy v konaní poukazovať na procesné konanie obžalovaného, ktorým si riadne a relevantne využíva svoje právo na obhajobu. Každý iný výklad je priamym popretím zmyslu zákona a aj Ústavy SR...

V rámci zdôvodnenia tejto sťažnosti považujem za potrebné taktiež poukázať aj na skutočnosť, že prvostupňový, ako aj sťažnostný súd, sa nesprávne vysporiadali aj s mojimi námietkami ohľadom porušenia zásady špeciality...

Zo znenia právnej normy upravujúcej zásadu špeciality v Trestnom poriadku je teda zrejmé, že posudzovanie totožnosti na nesústreďuje na skutok, ako udáva krajský súd ale na trestný čin, pričom ja ako som v konaní pred všeobecnými súdmi preukázal, som nebol vydaný na účely trestného stíhania pre prečin ublíženia na zdraví, z ktorého som v súbehu s trestným činom vydieračského únosu v tomto konaní (pred súdom) trestne stíhaný na základe podanej obžaloby. Mám za to, že výklad, ktorý v danej problematike vo vzťahu k mojim námietkam zaujal krajský súd je mimo rámec znenia zákona nakoľko je príliš extenzívny. Pričom v trestnom práve je extenzívny výklad trestných noriem v neprospech obvineného neprípustný.

Pokiaľ by sme však aj teoreticky prijali tézu o tom, že v danom prípade sa má posudzovať totožnosť skutku, tak mám za to, že skutok, tak ako bol naformulovaný

v európskom zatykačom rozkaze (vychádzajúc z návrhu Krajského štátneho zastupiteľstva v Brne sp. zn.: KZM 112/2011-74 zo dňa 17. 04. 2011) nie je pri ňom možné hovoriť o tom, že tento je z hľadiska posudzovania právnej kvalifikácie tohto skutku ako prečinu ublíženia na zdravý totožný so skutkom, ktorý je naformulovaný v skutkovej vete podanej obžaloby...

Prvostupňový ako aj sťažnostný súd sa absolútne nesprávne vysporiadali s mojimi námietkami, ktoré som už uvádzal na mojom výsluchu pri rozhodovaní o mojej žiadosti o prepustenie z väzby... ide o to, že začatie plynutia mojej väzby malo byť počítané nie odo dňa 21. 06. 2011, ako uvádza súd prvého stupňa ... ale odo dňa, kedy mi bola po prvý krát obmedzená osobná sloboda v rámci vydávacieho konania v Českej republike, teda od 16. 03. 2011, keď som bol vzatý do predbežnej väzby v rámci vydávacieho konania Uznesením Krajského súdu v Brne sp. zn.: 1 Nt 413/2011 zo dňa 18. 03. 2011...

V kontexte uvedeného... som poukazoval na to, že v mojom prípade nedošlo k žiadnemu uzneseniu predpokladanému v ods. 2 § 77, ktorým by došlo k rozhodnutiu o nezapočítaní doby mojej vydávacej väzby v Českej republike. To že k nemu dôjde jednoznačne malo plýnie aj z toho, že § 77 ods. 2 Trestného poriadku výslovne pripúšťa možnosť podania sťažnosti proti takémuto uzneseniu, teda proti uzneseniu o nezapočítaní lehoty, počas ktorej bol obvinený vo väzbe v cudzine.

... to znamená, že základná lehota väzby v prípravnom konaní počítaná podľa § 76 ods. 2 TP, teda väzba v trvaní 7 mesiacov, mi uplynula dňa 16. 10. 2011 (7 mesiacov po mojom zadržaní v Českej republike)...

S prihliadnutím na vyššie uvedené je zrejmé, že moje ďalšie zotrvávanie vo väzbe počnúc dňom 17. 10. 2011 nemá zákonný podklad ...»

Sťažovateľ v rámci doplnenia sťažnosti podaním doručeným ústavnému súdu 14. januára 2013 (v zákonnej 2-mesačnej lehote na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, pozn.) na podporu svojej dovtedajšej argumentácie o porušení zásady špeciality, potom čo bol Českou republikou vydaný Slovenskej republike pre účely jeho trestného stíhania, poukázal aj na ustanovenie § 31 ods. 1 zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „zákon o európskom zatykačom rozkaze“), v zmysle ktorého je z hľadiska posúdenia dodržania tejto zásady rozhodujúcim kritériom „trestný čin“, a nie „skutok“, ako to uviedol krajský súd.

Ďalej sťažovateľ aj s poukazom judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a na ním označené rozhodnutia ústavného súdu v iných podľa jeho názoru obdobných veciach, najmä však na nález ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 12/06 odôvodňoval nezákonnosť svojej väzby tiež tým, že v jeho trestnej veci ako takej, t. j. vo veci samej, nebolo konané s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol: „... v mojom prípade súd bez mojej viny nekonal viac ako 5 mesiacov“.

V závere tohto podania sťažovateľ doplnil petit sťažnosti tak, že žiadal, aby ústavný súd rozhodnutím vyslovil aj porušenie práva byť súdený v primeranej lehote zaručeného v čl. 5 ods. 3 dohovoru.

Napokon sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 3. mája 2013, v ktorom opäť poukazoval na nezákonnosť svojej väzby „... pre nekonanie súdu s osobitným urýchlením vo veci samej...“, pričom v nadväznosti na túto argumentáciu ďalším doplnením petitu sťažnosti žiadal aj o vyslovenie porušenia čl. 17 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn.: 5 T/118/2011 zo dňa 05. 11. 2012 a Uznesením Krajského súdu Nitra sp. zn. 4 Tos/127/2012 zo dňa 15. 11. 2012, ktorými bolo rozhodované o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, porušené bolo.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní na Okresnom súde v Nitre pod sp. zn.: 5 T/118/2011 porušené bolo.

Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu Nitra sp. zn. 4 Tos/127/2012, vydané dňa 15. 11. 2012, a vec sa Krajskému súdu v Nitre vracia na ďalšie konanie...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal...

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť osobnej slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne uspôsobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného

a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02).

Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

Základné právo zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. marca 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Morsink v. Holandsko z 11. mája 2004).

Ústavný súd pri konaní podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy

alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 48 ods. 2 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 118/2011 z 5. novembra 2012 a uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos 127/2012 z 15. novembra 2012.

1. Sťažovateľ v sťažnosti predovšetkým namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo 16. júla 2012 nebolo rozhodnuté v súlade s požiadavkou neodkladnosti a urýchlenosti. Navyše sťažovateľ nezákonnosť väzby vyvodzuje aj z tej skutočnosti, že v trestnom konaní vo veci samej označené všeobecné súdy nepostupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy a práva zaručeného v čl. 5 ods. 3 dohovoru uznesením okresného súdu z 5. novembra 2012 a uznesením krajského súdu zo 15. novembra 2012, pretože odôvodnenia týchto uznesení sú podľa neho nedostatočné a arbitrárne. Súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci sa v nich podľa sťažovateľa

nesprávne vysporiadali s jeho námietkou spočívajúcom v tom, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo 16. júla 2012 nerozhodli v súlade s požiadavkou neodkladnosti a urýchlenosti, pričom rozhodovanie súdov obidvoch inštancií trvalo spolu takmer štyri mesiace. V tejto súvislosti sťažovateľ predovšetkým namieta neprimerane dlhé časové trvanie rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, čo podľa jeho názoru nijako nie je možné ospravedlniť iba tou okolnosťou, že okresný súd v danej trestnej veci nemal k dispozícii spis, pretože tento bol zaslaný znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku, hoci v záujme samotného sťažovateľa a jeho spoluobžalovaných.

Ústavný súd s ohľadom na formuláciu petitu sťažnosti, skutočnosť, že sťažovateľ je v tomto konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, a § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a v neposlednom rade opierajúc sa o právny názor vyjadrený v uznesení ústavného súdu č. k. I. ÚS 423/2013-18 z 19. júna 2013 vo veci spoluobžalovaného sťažovateľa Štefana Jóbu nepreskúmaval námietky sťažovateľa týkajúce sa porušenia ním označených práv postupom okresného súdu a krajského súdu v predmetných konaniach, ktorý mal byť podľa neho poznačený zbytočnými priesťahmi predovšetkým v období vyhotovovania znaleckého posudku. Na tomto závere nemôže nič zmeniť ani doplnenie sťažnosti, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 14. januára 2013, v ktorom sťažovateľ uviedol, že podľa jeho názoru urýchlené konanie v trestných väzobných veciach chráni čl. 17 ods. 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 3 dohovoru, pričom odkázal na závery nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 12/06. Týmto podaním doplnil aj petit sťažnosti tak, že zároveň žiadal, aby ústavný súd nálezom vyslovil aj porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru.

Keďže sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátom, v petite sťažnosti doručenej ústavnému súdu 2. januára 2013, ako ani v jej doplnení doručenom ústavnému súdu 14. januára 2013 (v lehote 2 mesiacov na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, pozn.) nenamietal porušenie označených práv postupom všeobecných súdov, ale iba ich uzneseniami, ústavný súd o ich prípadnom porušení nemohol rozhodnúť. Ústava v čl. 127 ods. 2, ako aj zákon o ústavnom súde v § 49 totiž rozlišujú, či k porušeniu označených práv malo dôjsť rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, čomu zodpovedá povinnosť sťažovateľa presne v sťažnosti identifikovať rozhodnutie, opatrenie či iný zásah, ktorým

malo dôjsť k porušeniu jeho práv [§ 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Sťažovateľ v petite sťažnosti vymedzil predmet ústavno-súdneho prieskumu iba napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, a preto sa ústavný súd prípadným porušením jeho označených práv ich postupom v konaní zaoberať nemohol.

Sťažovateľ sa opäť s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 12/06 až v doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 3. mája 2013 po uplynutí 2-mesačnej lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, vyvodzujúc nezákonnosť svojej väzby aj z tej okolnosti, že označené všeobecné súdy v trestnom konaní vo veci samej nepostupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (čo inak v konaní pred nimi podľa zistenia ústavného súdu ani nenamietal, pozn.), domáhal aj vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy. Takéto doplnenie sťažnosti však ústavný súd nemohol akceptovať z dôvodu, že už uvedený princíp viazanosti petitom sťažnosti je potrebné v súvislosti s požiadavkou na kvalifikované právne zastúpenie advokátom v konaní pred ústavným súdom vykladať tak, že sťažovateľ je povinný formulovať petit priamo v sťažnosti a v zákonnej dvojmesačnej lehote na jej podanie (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde), a nie kedykoľvek neskôr, ak zistí v sťažnosti vady. Z uvedených dôvodov sa ústavný súd prípadným porušením základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy vo vzťahu k napadnutým uzneseniam taktiež nezaoberal.

2. K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 118/2011 z 5. novembra 2012

Vzhľadom na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením okresného súdu z 5. novembra 2012, pretože sa ochrany svojich práv mohol domáhať a aj sa domáhal podaním sťažnosti podľa § 185 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku. Ústavný súd z tohto dôvodu sťažnosť v časti, ktorá smeruje proti uzneseniu okresného súdu

sp. zn. 5 T 118/2011 z 5. novembra 2012, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos 127/2012 z 15. novembra 2012

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

3.1 Ako to z obsahu sťažnosti zrejme vyplýva, sťažovateľ vyjadruje svoje presvedčenie, že krajský súd opierajúci sa o argumentáciu okresného súdu sa nesprávne vysporiadal s jeho námietkou o porušení zásady špeciality potom, čo bol Českou republikou vydaný Slovenskej republike na účely trestného stíhania.

Podľa zistenia ústavného súdu sa krajský súd v napadnutom uznesení s danou námietkou sťažovateľa vysporiadal okrem iného najmä takto:

„... K námietkam sťažovateľa, že postupom orgánmi činnými v trestnom konaní a súdu prvého stupňa je porušená zásada špeciality, krajský súd udáva, že obžalovaný bol na územie Slovenskej republiky vydaný na základe rozhodnutia o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného Okresným súdom v Nitre zo 17. 02. 2011, sp. zn. 21 Tp/303/2011 a to na účely trestného stíhania pre skutok ktorého totožnosť v uznesení o vznesení obvinenia a následne v obžalobe krajského prokurátora je zachovaná, bol vydaný pre kvalifikáciu tohto skutku ako obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu podľa § 186 odsek 1, odsek 2 písmeno b/, odsek 4 písmeno a/ Tr. zákona s poukazom na

§ 138 písmeno a/, písmeno i/ Tr. zákona, čo znamená, že obžalovaný je stíhaný pre ten istý skutok, pre ktorý bol vydaný, právna kvalifikácia tohto skutku zodpovedá právnej kvalifikácii skutku, tak ako bol uvedený v európskom zatykačom rozkaze a pokiaľ prokurátor rozšíril kvalifikáciu konania obžalovaného aj o prečin ublíženia na zdraví spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 156 odsek 1 Tr. zákona, krajský súd podotýka, že ide o jednočinný súbeh s trestným činom, pre ktorý bol vydaný a preto v danom štádiu konania nie je dôvod na konštatovanie, že zásada špeciality vyjadrená v ustanovení § 31 odsek 1 Zákona č. 154/2010 o európskom zatykačom rozkaze bola porušená...“

Okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia vo vzťahu k námietke sťažovateľa, resp. jeho vtedajšieho obhajcu, o porušení zásady špeciality uviedol:

„... Pokiaľ išlo o námietku obhajcu obžalovaného, že trestné stíhanie voči obžalovanému pre trestný čin ublíženia na zdraví v súbehu so zločinom vydieračského únosu sa vedie v rozpore so zásadou Špeciality podľa § 496 Trestného poriadku, pretože v spise sa nenachádza žiadny doklad o tom, že by Česká republika, ako dožiadaný štát, v zmysle Európskeho zatýkacieho rozkazu sa vzdala uplatnenia zásady špeciality a zo spisu z prípravného konania vyplýva, že po vydaní obžalovaného na územie Slovenskej republiky, mu bolo rozšírené trestné stíhanie pre trestný čin ublíženia na zdraví s iným trestným činom, preto sa pre tento skutok nemôže viesť trestné stíhanie, súd dodal, že obžalovaný bol vydaný na základe Európskeho zatýkacieho rozkazu, pre totožný skutok, ako skutok, ktorý bol uvedený v uznesení o vznesení obvinenia a v obžalobe. Samotná, zmena právnej kvalifikácie neznamena rozšírenie skutku...“

Podľa § 489 ods. 1 Trestného poriadku vyžiadať obvineného z cudziny môže ministerstvo spravodlivosti na žiadosť súdu, ktorý vydal zatýkací rozkaz podľa § 490.

Podľa § 490 ods. 1 Trestného poriadku ak sa obvinený zdržiava v cudzine a ak je potrebné ho vyžiadať, vydá proti nemu predseda senátu príslušného súdu zatýkací rozkaz (ďalej len „medzinárodný zatýkací rozkaz“). V prípravnom konaní vydá sudca pre prípravné konanie medzinárodný zatýkací rozkaz na návrh prokurátora.

Podľa § 494 ods. 2 Trestného poriadku ak nejde o vydanie na výkon trestu, sudca je povinný obvineného do 48 hodín a pri obzvlášť závažných zločinoch do 72 hodín od odovzdania vypočúť a rozhodnúť o väzbe.

Podľa § 5 ods. 1 zákona o európskom zatýkacom rozkaze ak existuje predpoklad, že by sa obvinený mohol zdržiavať alebo sa zdržiava v inom členskom štáte a je potrebné ho vyžiadať, vydá vo vzťahu k nemu predseda senátu alebo sudca príslušného súdu európsky zatýkací rozkaz. V prípravnom konaní vydá európsky zatýkací rozkaz na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o európskom zatýkacom rozkaze osoba, ktorá bola vydaná z iného členského štátu na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, nesmie byť v štáte pôvodu stíhaná, odsúdená, nemôže byť obmedzená jej osobná sloboda za trestné činy, ktoré spáchala pred vydaním, na ktoré sa európsky zatýkací rozkaz nevzťahoval (zásada špeciality, pozn.).

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku a zákona o európskom zatýkacom rozkaze vyplýva, že z cudziny možno vyžiadať na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu a európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného príslušným súdom len osobu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie (obvinený). Takúto osobu však nemožno stíhať, odsúdiť ani jej nesmie byť obmedzená osobná sloboda za iné skutky, ktorých sa dopustila pred vydaním a na ktoré sa vydanie nevzťahovalo, samozrejme, okrem stanovených výnimiek.

Ústavný súd konštatuje, že v namietanom prípade bol sťažovateľ v júli 2011 vydaný z Českej republiky na Slovensko na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného sudcom okresného súdu pre prípravné konanie pod sp. zn. 21 Tp 303/2011 zo 17. februára 2011 a jeho doplnenia zo 14. apríla 2011 na účely trestného stíhania pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa ustanovenia § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. a) a i) Trestného zákona.

Hlavným zmyslom zásady špeciality pri vydávaní obvinených osôb z cudzieho štátu je ochrana týchto osôb pred neočakávanými zásahmi orgánov verejnej moci. Neočakávanými nie v tom zmysle, aby osoba, ktorá sa dopustila protiprávneho konania pred vydaním z cudzieho štátu, bola absolútne chránená pred objasnením či zistením protiprávnej činnosti a spravodlivým trestom. Preto neočakávané zásahy zo strany orgánov verejnej moci v tomto zmysle treba vnímať ako také, ktoré by osobu obvinenú z trestnej činnosti a za daných okolností chránenú jurisdikciou cudzieho štátu svojvoľne a nezákonne zbavili tejto ochrany a ktoré by zároveň predstavovali akúsi „spreneveru“ súhlasu cudzieho štátu udeleného na predtým jasne vymedzený účel.

Aj keď je pravdou, že sťažovateľ je na základe obžaloby prokurátora krajskej prokuratúry stíhaný v jednočinnom súbehu aj pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona napriek tomu, že Českou republikou bol vydaný iba pre účely trestného stíhania za už označený obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu, resp. že záverečná časť skutkovej vety obžaloby popisujúca konanie sťažovateľa a jeho spoluobžalovaného presahuje rámec skutkovej vety európskeho zatýkacieho rozkazu, ústavný súd zastáva názor, že v prípade sťažovateľa vo vzťahu k jeho väzobnému stíhaniu nemohlo dôjsť k porušeniu zásady špeciality. Tak ako totožnosť skutku, pre spáchanie ktorého bol sťažovateľ vydaný na Slovensko na jeho trestné stíhanie, tak aj jeho právna kvalifikácia ako obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu zostali aj po jeho vydaní Českou republikou plne zachované. Sťažovateľom namietaná okolnosť spočívajúca v rozšírení jeho trestného stíhania na Slovensku aj o prečin ublíženia na zdraví môže mať prípadne význam iba vo vzťahu ku konečnému rozhodnutiu vo veci samej, resp. pri uznaní jeho viny a uložení (úhrnného) trestu aj za tento trestný čin (prečin).

Ústavný súd už iba pre úplnosť veci dodáva, že z dôvodu, aby orgánom činným v trestnom konaní a súdom bolo umožnené plniť hlavný účel trestného konania (objasnenie trestných činov a spravodlivé potrestanie páchatel'ov), právny poriadok Slovenskej republiky, ale aj medzinárodné zmluvy počítajú v konkrétnych prípadoch s výnimkami z uplatnenia zásady špeciality, medzi ktoré je potrebné zaradiť aj dodatočný súhlas štátu, ktorý takúto osobu Slovenskej republike vydal [§ 496 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku,

§ 31 ods. 2 písm. g) zákona o európskom zatýkacom rozkaze]. V prípade, ak Slovenská republika žiada o dodatočný súhlas na trestné stíhanie, postupuje sa v súlade s príslušnými medzinárodnými zmluvami a primerane podľa ustanovení Trestného poriadku a zákona o európskom zatýkacom rozkaze, ktoré upravujú proces pôvodnej extradície, teda konania, keď bol daný prvotný súhlas cudzieho štátu na konkrétny účel trestného konania.

Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd v namietanom uznesení dostatočným spôsobom vysporiadal s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa porušenia zásady špeciality. Ústavný súd teda nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v tejto časti už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3.2 Ako už bolo uvedené, sťažovateľ v sťažnosti tiež namieta, že krajský súd napriek tomu, že podľa ustanovenia § 77 ods. 2 Trestného poriadku nebolo rozhodnuté o nezapočítaní doby trvania jeho väzby v Českej republike, sa nesprávne stotožnil s určením začiatku plynutia jeho väzby od 21. júna 2011, keď bol vzatý do väzby v Slovenskej republike uznesením okresného súdu sp. zn. 21 Tp 303/2011 z 21. júna 2011, namiesto 16. marca 2011, keď bola prvýkrát obmedzená jeho osobná sloboda v Českej republike.

Podľa ustanovenia § 76 ods. 6 písm. c) Trestného poriadku celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pre súdom nesmie presiahnuť štyridsaťosem mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie za obzvlášť závažný zločin.

Podľa ustanovenia § 76 ods. 7 písm. c) Trestného poriadku z lehoty uvedenej v odseku 6 pripadá na prípravné konanie dvadsaťpäť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin.

Podľa ustanovenia § 77 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku do plynutia lehôt podľa § 76 ods. 6 a 7 sa nezapočítava doba, počas ktorej sa obvinený nemohol zúčastniť na

úkonoch trestného konania v dôsledku toho, že bol vo väzbe v cudzine alebo tam bol zadržaný.

Podľa ustanovenia § 77 ods. 2 Trestného poriadku uznesenie podľa odseku 1 vydá predseda senátu v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa o nezapočítaní doby väzby od 16. marca 2011 do 20. júna 2011 vykonanej v cudzine (Českej republike) do celkovej doby trvania jeho väzby v prípravnom konaní, čím malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľa bolo prípravné konanie skončené podaním obžaloby (§ 10 ods. 15 Trestného poriadku) okresnému súdu 12. októbra 2011. O ďalšom trvaní už tzv. „súdnej“ väzby rozhodol po predchádzajúcom výsluchu sťažovateľa okresný súd 27. októbra 2011 uznesením č. k. 5 T 118/2011-1930 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 4 Tos 68/2011-1967 z 9. novembra 2011.

Krajský súd sa v napadnutom uznesení s tvrdením sťažovateľa o nesprávnom určení začiatku plynutia jeho väzby vysporiadal takto:

„... Krajský súd k námietkam sťažovateľa, že lehota trvania väzby je u obžalovaného nesprávne určená vzhľadom na obmedzenie jeho osobnej slobody už na území Českej republiky udáva, že konanie o vzatí do väzby obžalovaného prebiehalo na základe ustanovení § 71 odsek 1 Tr. por., § 72 odsek 1, 2 Tr. por. a následne § 76 odsek 10 Tr. por., teda sa riadilo ustanoveniami Trestného poriadku Slovenskej republiky v nadväznosti na článok 5 odsek 1 písmeno c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Obmedzenie osobnej slobody obžalovaného v konaní o výkone európskeho zatykáacieho rozkazu na území Českej republiky a s tým súvisiace jeho právo na slobodu a bezpečnosť je vyjadrené v článku 5 odsek 1 písmeno f) Dohovoru a inštitút predbežnej a vydávacej väzby v konaní o európskom zatykačom rozkaze má iný charakter ako väzba v rozsahu jej úpravy v IV. hlave prvej časti prvého až tretieho dielu Trestného poriadku a nevzťahujú sa naň tieto ustanovenia. Preto obmedzenie osobnej slobody v rozsahu vykonanom v konaní

o európskom zatykačom rozkaze môže byť vyjadrené jej započítaním väzby a trestu v zmysle § 45 odsek 4 Tr. zákona, samozrejme len v prípade odsúdenia obžalovaného. Preto podľa názoru krajského súdu je lehota trvania väzby u obžalovaného započítaná v súlade s ustanovením § 76 odsek 10 Tr. poriadku...“

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu z 15. novembra 2012 vyplýva, že sa okrem iného vysporiadal aj s námietkou sťažovateľa o nesprávnom určení lehoty trvania jeho väzby. Aj keď je pravdou, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí síce k tejto otázke mohol/mal vyjadriť úplnejšie, avšak napriek tomu odôvodnenie krajského súdu ani v tejto časti nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne. Ústavný súd totiž v okolnostiach posudzovanej veci nemohol nezobrať na zreteľ znenie § 77 ods. 1 Trestného poriadku, z dikcie ktorého explicitne vyplýva, že sa do výkonu väzby nezapočítava doba väzby alebo zadržania v cudzine. V danej väzobnej veci vychádza odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu v tejto časti z právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) prezentovaného v jeho uznesení sp. zn. 2 Tost 34/2010 zo 6. decembra 2010, podľa ktorého je režim vydávacej a predbežnej väzby podľa zákona o európskom zatykačom rozkaze iný, než v zmysle štvrtej hlavy prvej časti Trestného poriadku, s ktorým sa ústavný súd stotožňuje (pozri I. ÚS 225/2013).

Ústavný súd sa v nadväznosti na to plne stotožňuje aj s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v jeho uznesení sp. zn. 3 Tošs 6/2008 z 21. februára 2008, podľa ktorého „... Ustanovenie § 77 ods. 2 Tr. por. síce ukladá predsedovi senátu vydať také uznesenie, ale nestanovuje kedy sa tak má stať, pričom toto samo osebe môže mať len deklaratórny charakter. Nič nemôže meniť na fakte, že zo zákona sa táto doba zadržania v cudzine nezapočítava do lehôt väzby...“. V kontexte citovanej zákonnej úpravy a rozhodovacej praxe najvyššieho súdu považuje ústavný súd sťažovateľom namietaný názor krajského súdu za ústavne konformný, vychádzajúci zo zákonného rámca a rešpektujúci sťažovateľom označené práva.

V závere už len pre úplnosť veci ústavný súd dodáva, že, ako to aj z citovaného ustanovenia § 76 ods. 7 písm. c) Trestného poriadku zrejme vyplýva, základná lehota väzby

sťažovateľa stíhaného pre obzvlášť závažný zločin pripadajúca na prípravné konanie je dvadsaťpäť mesiacov, a nie sedem mesiacov, ako to tvrdí sťažovateľ vo svojej sťažnosti.

Na základe uvedených skutočností a dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu aj v tejto časti ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd nemohol zaoberať ďalšími návrhmi sťažovateľa na ochranu ústavnosti (zrušenie napadnutých rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2013